

Εκκλησία και Ορθόδοξη Παράδοση.

Νίκη Χασάπη, Θεολόγος MSc Θεολογίας.

Το ζήτημα του χαρακτήρα της Εκκλησιολογίας, απασχόλησε και εξακολουθεί να απασχολεί τους θεολόγους και τους ερευνητές. Η δυσκολία του συγκεκριμένου θέματος, δεν είναι κάτι που εκπλήσσει. Η φύση της Εκκλησίας και ο ορισμός της, δεν είναι ένα γεγονός που μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, αφού πρόκειται για μυστήριο.

Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο, όταν επιχειρούμε να διευκρινίσουμε τη σχέση μεταξύ της Εκκλησιολογίας, με τη Τριαδολογία, τη Χριστολογία και την Πνευματολογία. Η ανάπτυξη της Δογματικής και ο σχολαστικός- επί της ουσίας- διαχωρισμός της σε ιδιαίτερους κλάδους, όξυνε το πρόβλημα, αφού δημιούργησε την εντύπωση ότι ο κάθε κλάδος είναι αυτόνομος και ανεξάρτητος από τον άλλο. Έτσι δημιουργήθηκαν διαφορετικές εκκλησιολογικές προσεγγίσεις, όπου η κάθε μία περιορίζονταν στον κλάδο από τον οποίο εξαρτούσε τη θεώρησή της. Με το πέρασμα του χρόνου, δημιουργήθηκαν δύο κυρίαρχα ρεύματα. Το ένα αναπτύχθηκε στη δυτική Εκκλησία και υπερτόνισε το χριστολογικό χαρακτήρα της, ενώ το άλλο στον Προτεσταντισμό, όπου υπερτονίστηκε το πνευματολογικό στοιχείο. Τα τελευταία χρόνια, το πρόβλημα εντοπίστηκε και στην Ορθόδοξη Εκκλησία, αφού δυστυχώς και εκεί διαμορφώθηκαν οι ανάλογες μονομερείς προσεγγίσεις.

Στη συγκεκριμένη εργασία, θα ασχοληθούμε συνοπτικά με το εν λόγω ζήτημα. Στο Α΄ κεφάλαιο θα εξετάσουμε την Ορθόδοξη Εκκλησιολογία, πάνω στη βάση των τριαδολογικών, χριστολογικών και πνευματολογικών προϋποθέσεων της. Στο Β΄ κεφάλαιο θα διερευνήσουμε ειδικότερα το πρόβλημα της προτεραιότητας μεταξύ της Χριστολογίας και της Πνευματολογίας στα πλαίσια της Ρωμαιοκαθολικής και Προτεσταντικής Εκκλησιολογίας, καθώς επίσης και στον τρόπο με τον οποίο η νεώτερη ορθόδοξη θεολογική σκέψη αντέδρασε στον χριστομονισμό της δυτικής Εκκλησίας. Στο Γ΄ κεφάλαιο θα εξετάσουμε τη θεολογική εκείνη σκέψη που δεν ενέδωσε στην παγίδα μιας μονομερούς εκκλησιολογικής θεωρήσεως και η οποία είναι σύμφωνη με τη βιβλική μαρτυρία και την ορθόδοξη πατερική διάνοηση.

ΟΙ ΤΡΙΑΔΟΛΟΓΙΚΕΣ,ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ.

Η τριαδολογική προϋπόθεση.

Ήδη από τον Παύλο, η Εκκλησία χαρακτηρίζεται ως “ μυστήριο”. Το γεγονός αυτό, δημιουργεί ιδιαίτερες δυσκολίες στον λόγο περί της Εκκλησίας, δηλαδή την Εκκλησιολογία. Η Εκκλησία είναι ένα θεανθρώπινο γεγονός, βασισμένο στην υποστατική ένωση των δύο φύσεων του Χριστού[1]. Με αυτήν την έννοια, το γεγονός της ενσάρκωσης δίνει το επιχείρημα σε αρκετούς δογματολόγους να τη θεωρούν ως την αρχή της Εκκλησίας. Από την άλλη, λαμβάνοντας υπόψη το έργο του Αγίου Πνεύματος στη υποκειμενική προσοικείωση της αντικειμενικής σωτηρίας, που πρόσφερε με το λυτρωτικό Του έργο ο Χριστός[2], σε αρκετά δογματικά εγχειρίδια γενέθλιος ημέρα της Εκκλησίας αναφέρεται η ημέρα της Πεντηκοστής. Υπάρχει όμως και η άποψη, πως η αρχή της ανιχνεύεται στην -προ της δημιουργίας του κόσμου- κατάσταση, ως προαιώνια βουλή του Θεού[3].

Η Εκκλησία δεν άρχισε να υπάρχει ούτε από τη στιγμή της ενσάρκωσης, ούτε από την ημέρα της Πεντηκοστής, παρά την αλήθεια πως τα δύο αυτά γεγονότα υπήρξαν καθοριστικής σημασίας για την πραγμάτωση της. Η ενσάρκωση, δεν αποτελεί την αρχή της, αλλά τη μορφοποίησή της σε σώμα Χριστού[4]. Το Άγιο Πνεύμα, κατά την ημέρα

της Πεντηκοστής, καθιστά για πρώτη φορά δυνατή την υποκειμενική προσοικείωση της σωτηρίας από τους ανθρώπους, τους πρώτους πιστούς, οι οποίοι με την ελεύθερη συγκατάθεσή τους δέχονται και αξιοποιούν τα δώρα Του [\[5\]](#). Η ημέρα της Πεντηκοστής, μόνο υπό το πρίσμα της εισόδου του ανθρώπου σε αυτήν μπορεί να θεωρηθεί ως γενέθλιος ημέρα.

Το γεγονός της Εκκλησίας, θεμελιώνεται στη Τριαδική ύπαρξη του Θεού, εφόσον “ Πατρός καί Υιού καί Πνεύματος αγίου μία ή δωρεά καί εξουσία.” Α γάρ δοκεῖ ἰδιάζοντα εἶναι τοῦ Πατρός, ταῦτα καί τοῦ Υἱοῦ εἶναι φαίνεται, καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος” [\[6\]](#). Ο Θεός προαιωνίως θέλησε τη δημιουργία της Εκκλησίας, ο Υιός ενσαρκώθηκε, ώστε να γίνει σώμα Χριστού, ενώ το Άγιο Πνεύμα με τις δωρεές του, συνέχει το ανθρώπινο πρόσωπο σε αυτήν.

Είναι γεγονός, ότι πολλά βιβλικά χωρία μαρτυρούν υπέρ της προαιωνιότητας της Εκκλησίας. Στον Παύλο, η Εκκλησία είναι “ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ” [\[7\]](#), ενώ ο τεχνίτης και δημιουργός της είναι ο ίδιος ο Θεός [\[8\]](#). Την ίδια άποψη εκφράζουν και οι Πατέρες της Εκκλησίας. Κατά τον Μ. Αθανάσιο, η Εκκλησία “ πρότερον κτισθεῖσα, μετὰ ταῦτα γεννᾶται ἐκ Θεοῦ ” [\[9\]](#). Ὅπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο Νικόλαος Καβάσιλας, η Θεία Λειτουργία έχει ως αρχή και αφετηρία της, τις τρεις υποστάσεις του ενός Θεού [\[10\]](#), οι οποίες παρά την ενότητα τους, η κάθε μία συνέβαλλε με τον δικό της τρόπο στο μυστήριο της Εκκλησίας [\[11\]](#). Ο Πατήρ με την προαιώνια βούλησή Του, ο Υιός με την ενσάρκωσή Του και την σύσταση του σώματος της Εκκλησίας και το Άγιο Πνεύμα με την παροχή των χαρισμάτων Του στα μέλη της. Κατά συνέπεια, η αρχή της Εκκλησίας βρίσκεται στην προαιώνια θέληση του τριαδικού Θεού, πριν ακόμα δημιουργηθεί ο υλικός κόσμος, όταν -σύμφωνα και με τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο-, δημιουργούνταν ο πνευματικός κόσμος [\[12\]](#).

Η τριαδολογική θεώρηση της Εκκλησίας, δεν αφορά μόνο στην αρχή της, αλλά και στον τρόπο της ύπαρξής της. Η θεώρηση αυτή, στηρίζεται τόσο στο θείο στοιχείο του χαρακτήρα της, όσο και στο ανθρώπινο, με τρόπο διπλό. Αρχικά με την έμμεση αποκάλυψη της κτίσεως ως θείας δημιουργίας, αλλά κυρίως με την υποστατική ενσάρκωση του Λόγου του Θεού. Η αποκάλυψη αυτή συνίσταται όχι μόνο στις άκτιστες ενέργειες,

αλλά και στην υπαρκτική σχέση των προσώπων της Τριάδας[13]. Κατά συνέπεια η Εκκλησία, ως θεανθρώπινος οργανισμός, τόσο όσον αφορά στη θεία της προέλευση, όσο και στο κτιστό της μέρος, τη συμμετοχή δηλαδή των πιστών ως μελών της, βιώνει τον τριαδικό τρόπο ύπαρξης του Θεού. Για τον λόγο αυτό, θεωρείται “Εικών μὲν οὖν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καθὼς εἴρηται, ἡ ἅγια Ἐκκλησία, ὡς τὴν αὐτὴν τῷ Θεῷ περὶ τοὺς πιστοὺς ἐνεργοῦσα ἔνωσιν, κἄν διάφοροι τοῖς ἰδιώμασι καὶ ἐκ διαφόρων καὶ τόπων καὶ τρόπων, οἱ κατ’ αὐτὴν διὰ τῆς πίστεως ἐνοποιοῦμενοι τύχωσιν ὄντες” [14].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1] Α. Αλεβιζάτου, “Περὶ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου” Θεολογία 21,1 (1950)28.

[2] Χ. Κρικῶνη, Τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, Πατερικαὶ ἀπόψεις (Θεσσαλονίκη: Ἐκδοτικὸς οἶκος Κυρομάνος, 1992)25.

[3] Ι. Καρμίρη, “ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία”, Θεολογία 39,4 (1968) 510.

[4] Οπ., 369.

[5] Ν. Ματσούκα, Δογματικὴ καὶ Συμβολικὴ Θεολογία (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Π. Πουρνάρα, 2003) 411.

[6] Ι. Χρυσοστόμου, “ Εἰς Ἰωάννην ὁμιλία” P. G.,J. Migne, ἐπιμ. Ἔκδ., τομ. 59, στ. 471.

[7] Κολ. 1,26.

[8] Εβρ. 11,10.

[9] Μ. Αθανασίου, “ Περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ κατὰ Ἀρειανῶν” P. G., J. Migne, ἐπιμ. Ἔκδ., τομ. 26, στ. 1004 D.

[10] Ν. Καβάσιλα, “ Ἑρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας” P. G.,J. Migne, ἐπιμ. Ἔκδ., τομ. 150, στ. 392D.

[11] Στ. Γιαγκάζογλου, Κοινωνία θεώσεως. Ἡ σύνθεση Χριστολογίας καὶ Πνευματολογίας στη διδασκαλία του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά,(Αθήνα: εκδ. Δόμος, 2001) 328.

[12] Κ. Μουρατίδη, “Ἡ οὐσία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου” Θεολογία 29, 1 (1958) 371.

[13] Ι. Ζηζιούλα, “ Το μυστήριο της Εκκλησίας και το μυστήριο της Αγίας Τριάδας”, Sabornost8 (2014) 44-46.

[14] Μάξιμου Ομολογητού, “ Μυσταγωγία” P. G.,J. Migne, έπιμ. Έκδ., τομ. 91, στ. 668 C.

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>